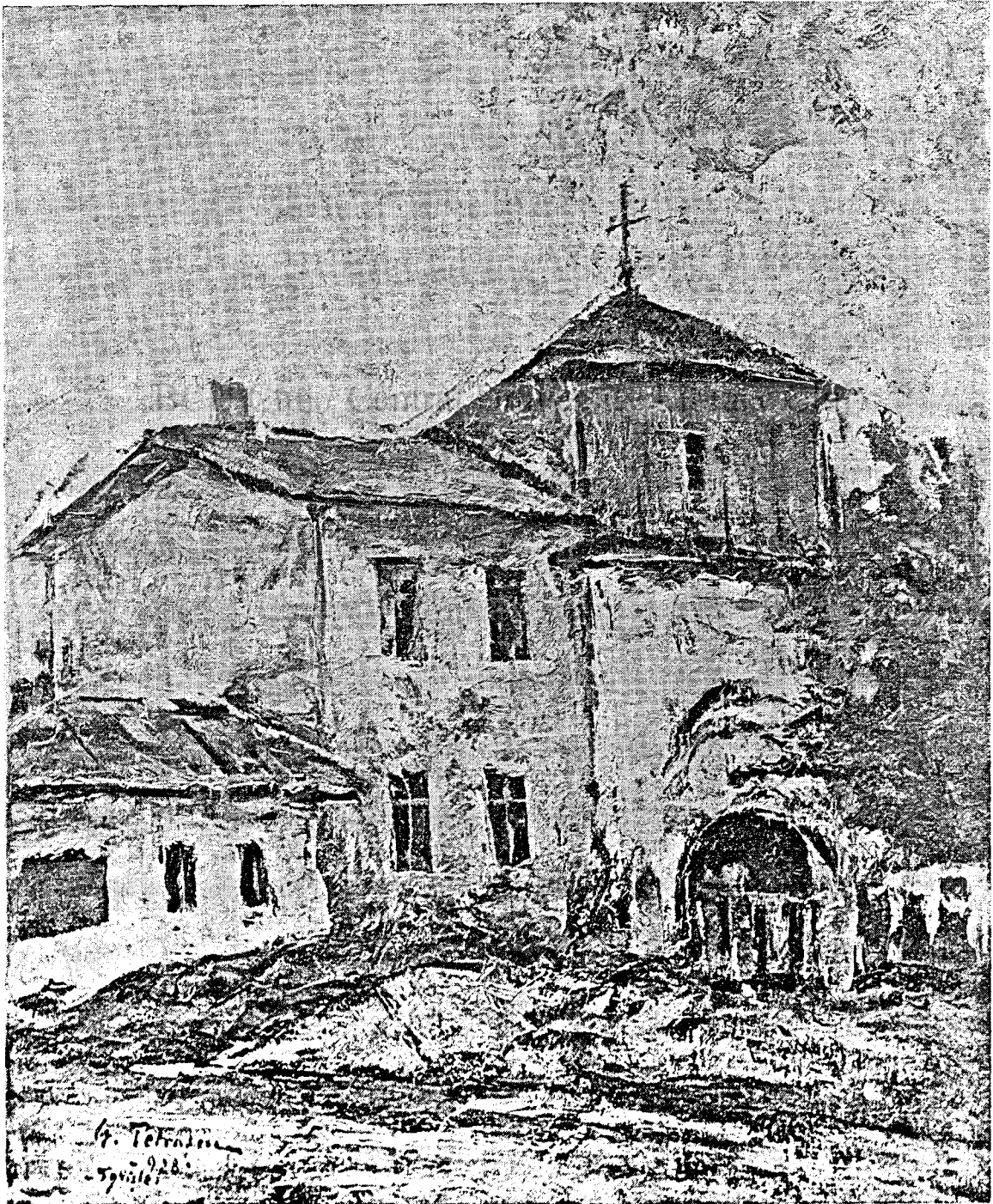

p313/7

L. V. Blainy

DUMINICĂ UNIVERSULUI

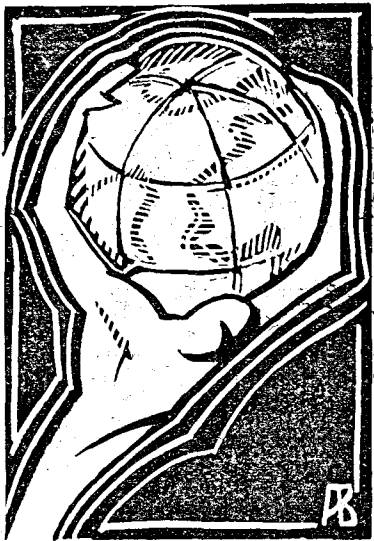

G. Petrascu
1928

CLOPOTNIȚA VECHĂ

Pictura de Petrascu

PUTEREA UNEI REVISTE

Apariția unei reviste necesită mult mai mult de cât un act izolat de voință individuală. E un fenomen al vieții colective, bogat în semnificații, care presupune o mare identitate de stare de spirit, întinsă în suprafață și adâncime. O revistă e un fapt de conștiință obștească, puternic afirmată, un abur vag de aspirații risipite cari se strâng de pretutindeni și se condensează în ea. Ca atare ea se înscrie ca o reacție care traduce o serie de tendințe cu porniri de dominanță.

Din această împrejurare, că o revistă nu poate trăi fără mediu-i prielnic, - marele public, care o hrănește și o susține, - ea capătă o funcție specială de consolidare

socială. Cu rădăcinile puternic înfipte în straturile sociale, ea se aseamănă cu acele plantații ce se fac în terenurile alunecoase, spre a le întări și fixa. O revistă apărând în asemenea condiții, răsare cu îndrăzneala cu care dă piatra la oparte și încolțește un sâmbur ce se știe al pământului din care iese. O siguranță neclintită îi îndreaptă, dela început, vârful către cer. Și o preștiință îl asigură că va ajunge mare și puternic, iar pasările văzduhului, obosite, se vor odihni în el. Mii de ochi și mii de minți plecate zilnic pe aceleași pagini și aceleași gânduri se întâlnesc la olaltă se alătură și aderă. Se crează astfel o facilitate de întovărășire și regăsire în aceleași preocupări, care se poate lesne strămuta în alt plan și alt ordin.

Se plăsmuește o prietenie, se făurește o mentalitate, în jurul unor realizări ideale care dau satisfacții, și bucurii comune. Și astfel cultul formelor și idei'or pregătește o înfrățire mai rodnică și mai adâncă, în spirit și adevăr.

Revista fiind a cât mai multora, grupează firesc o seamă de afecții și interese pure, care o înalță la demnitatea unei instituții de armonizare și împuternicire publică.

Această vastă impersonalitate, privită de departe, larg și rotit, va lua astfel, asemeni unui munte alcătuit în fond dintr'un haos de stânci, înfățișarea unui bloc masiv și desăvârșit unitar, de conștiință colectivă.

În aceste vremuri de ciocnire și împrăștiere, când scrisul slujește mai ales ca sămânță de vrajbă și răsturnare, o revistă de pașnică și binefăcătoare cultură se așează ca un contrafort la zidurile cetății sociale.

ACUM IUBITO

de Serghei Esenin

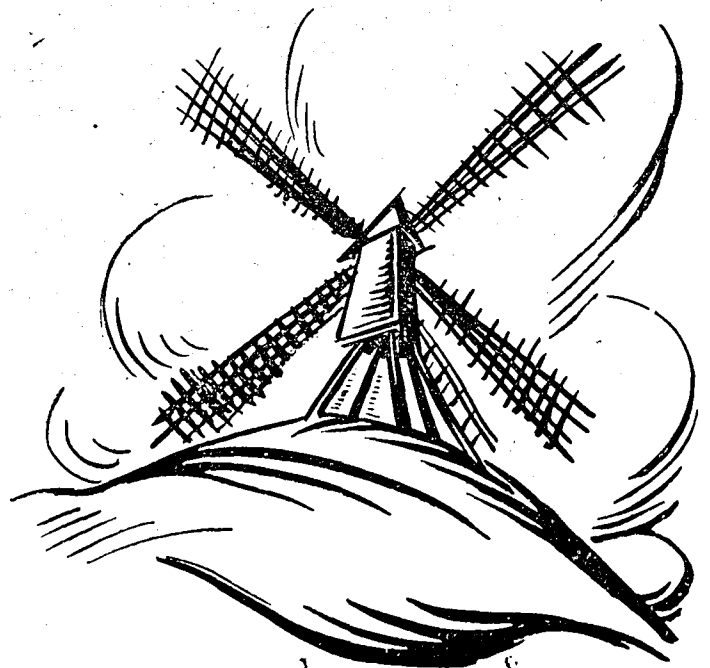
Acum iubit, dragostea mea
Nu'mai e tânără și nouă,
Tu ești măhnită că razele lunii
Imi scutură poemele de rouă.

Intristându-te și bucurându-te în fața stelei
Ce-ți cade pe sprâncenele subțiri
Ți-ai dăruit inima, casei,
Inima ta cu trandafiri.

Cel așteptat cu tremur în noapte
A trecut înainte și nu s'a oprit
Cheile tale cu sunătoare șoapte
Cui le-ai dăruit?

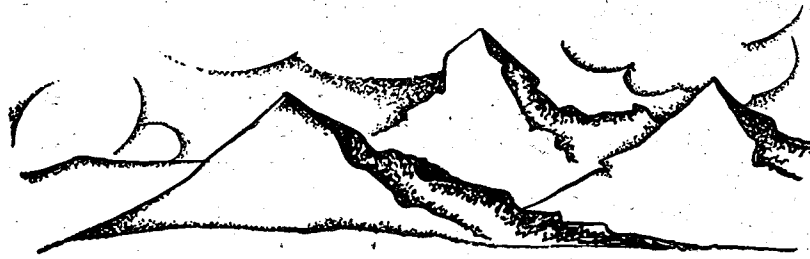
Raiul n'ai să-l vezi prin fereastră
Și n'ai să câști mereu despre soare.
Moara pe deal își sbate aripele
Dar pământul n'o lasă să sboare...

Traducere de Zaharia Stancu și Esfir Efimovna

C Â M P I I Ș I P A D U R I

după I V A N T U R G H I E N E F F

Dimineață de vară în Iulie!.. Numai drumeții pătimiși știu să prețuiască plăcere de a hălădui în zorii zilei printre tufișuri... Mireasmă de mintă amară și trifoi... Departe, ca niște ziduri de cetate se înalță stejarii cu frunțile trandafirii în soare. E încă rece... Tufărișul e fără sfârșit. Prin luminișuri, ici și colo, sticlesc pete de orz auriu. O căruță își uruie roțile departe. Se aude încolo fășăitul unei coase. Soarele se urcă, e sus. Cea-surile trec unul după altul, vine căldura. Cerul se adumbrește în zările depărtate. Ți-e sete... Un țăran cosește în preajmă.

— «Unde pot să beau o picătură de apă?», îl întrebă cu prietenie, iar el îți răspunde : «colo, în văgăună, este apă rece».

Cobori cu grijă dealungul ierburilor înalte, și sub un mal râpos forfotește un isvor pe un pat moale de verdeață, te culci la pământ și bei fericit apă proaspătă. O moleșală te cuprinde și n'ai mai vrea să ieși de sub umbra răcoroasă a isvorului.

Dar ce se petrece? Ce s'a întâmplat? O trâmbă de vânt s'a pornit dintr'odată. Vine furtuna? Eși din văgăună și privești în jur. În zare a scânteiat o lumină, un fir de flacăra. Nori negri se ridică neîncetat, se pare o armie care are aripi. Curând, o umbră mare se întinde peste tot... Repede, repede spre un adăpost! Uite colo o stână! Abia ai ajuns, și ploaia cade cu găleata. Parcă tot cerul se năruie. Dar curând furtuna a trecut și tu ai eșit din adăpost. De jur împrejur totul e limpezit și proaspăt... Căpițele de fân răspândesc o mireasmă pătrunzătoare. Miroase a levănțică, a cimbrisor, a mintă...

Se apropie seara. Un foc mare se aprinde în asfințit. Aerul e străveziu în preajma ta... Departe se ridică un abur molatec, iar copacii aruncă umbre prelungi pe câmpie. Soarele cade dincolo de zare, luceafărul se aprinde, scânteind viu în forfotul de foc al apusului, care, treptat se întunecă. Deasupra lui totul e albastru, adânc; umbre mari cuprind zările.

E timp să te reîntorci în sat, căci noaptea vine atât de grabnic, încât la zece pași nu mai vezi înaintea ta. În apropiere, scânteiază luminițele galbene ale căsuțelor din sat... Și iată că trecem pe lângă cea dintâi casă, zărești o masă mică, pe care albește o învelitoare... Iar

în mijlocul mesei aburul mâncărei se ridică îmbietor și cald...

* * *
Pornești a doua zi pe o cărare singuratecă, având pe delături, ziduri de orz înalt. Spicele se urcă mai să te atingă pe obraz. Pitpalacul își spune numele limpede... Și iată pădurea în apropiere.

Pădurea-i umbră și liniște. Plopii înalți își tremură frunza în vreme ce grelele ramuri ale stejărilor abia se mișcă. Mergi pe cărarea cotită, vârgată cu umbre și lumini. Musculițe adunate în trâmbe, luminoase în umbră, adumbrite în soare, te însoțesc, mergându-ți înainte.

Ascultă : glasul metalic al ciocârliei are o îmbucurare plină de nepăsare, iar gingășia lui se împerechiază cu mirosul de lăcrămioare. Departe, foarte departe în pădure, unde tufișul e des, o liniște de singurătate ți se pogoară în suflet, iar totul în jur e dulce și potolit. Vântul însă vine dintr'un afund undoind vârfurile copacilor ca valurile mării.

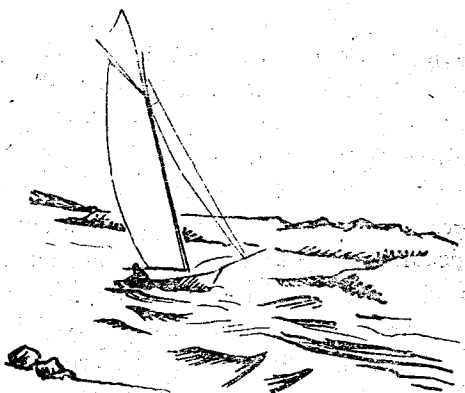
* * *
Și încă mai frumoasă e pădurea spre sfârșitul toamnei, când trec becaținele. Ele nu se înfundă în inima pădurei, ci es la margini. Nu mai e vânt, dar și soarele s'a dus, târând după el umbrele și luminile. În aerul molatec s'a împrăștiat mireasma toamnei, aburi destrămați se ridică în zări... Ici și colo teii își scutură cele de pe urmă frunze, îngălbenite de înghețul dimineții.

Pieptul respiră liniștit, iar sufletul nu-i scutit de tulburare. Mergi pe marginea pădurii, părând că nu cugeți nimic, dar icoanele dragi, ființele iubite, unele plecate din viața aceasta, se ivesc în minte; amintiri care dor-

meau de mult, se trezesc pe negândite, închipuirea pribegește și se leagă ca o pasăre... Inima aci își bate plină de emoție și se avântă cu sete în zarea viitorului dorit, aci se trage îndărăt și cade în prăpastia amintirilor, celor răzătoare, și a celor întunecate. Și visarea, deși amară, își are și dulceața ei...

Și iată iarna... V'ați sfătuit să plecați spre un loc îndepărtat din câmpia fără margini. Ați bătut lungi drumuri de țarine, ca să dați de un drum mai bun. Mergeți, mergeți fără oprire, dealungul câmpiilor întinse, întretăiate la răstimpuri de pâlcuri de copaci. Cărduri negre de ciori se ridică de pe unii copaci și cu croncănături asurzitoare se așează pe alții, care se îndoaie sub greutatea lor. Vă întâlniți cu pâlcuri de oameni, care se duc la târg, cu femei care poartă în spinare

coșuri grele, cu căruțe care-s trase de căluți mărunți dar ageri. Treceți prin sate cu casele tupilate sub zăpadă, — câinii se răpăd pe la porți — dar voi treceți, lăsând toate în urmă. Înainte, înainte, spre inima câmpiei. Ajungeți pe-o ușoară ridicătură și vă uitați împrejur... Ce privilegii!...

Câteva dâlme de pământ, par o învălurare a câmpiei, vâgăune căptușite cu verdeață răsar la răstimpuri, cărări

strâmte aleargă din sat în sat, o turlă de biserică, un pâraiaș care-și scânteiază ghețușca între malurile încă verzi, un conac, departe, lângă un lac...

Dar voi nu vă opriți, mergeți, mergeți... Dâlmele au dispărut, asemenea copacii, — ați intrat în plină câmpie, care n'are alte margini decât zățile, și care adesea se confundă cu ea.

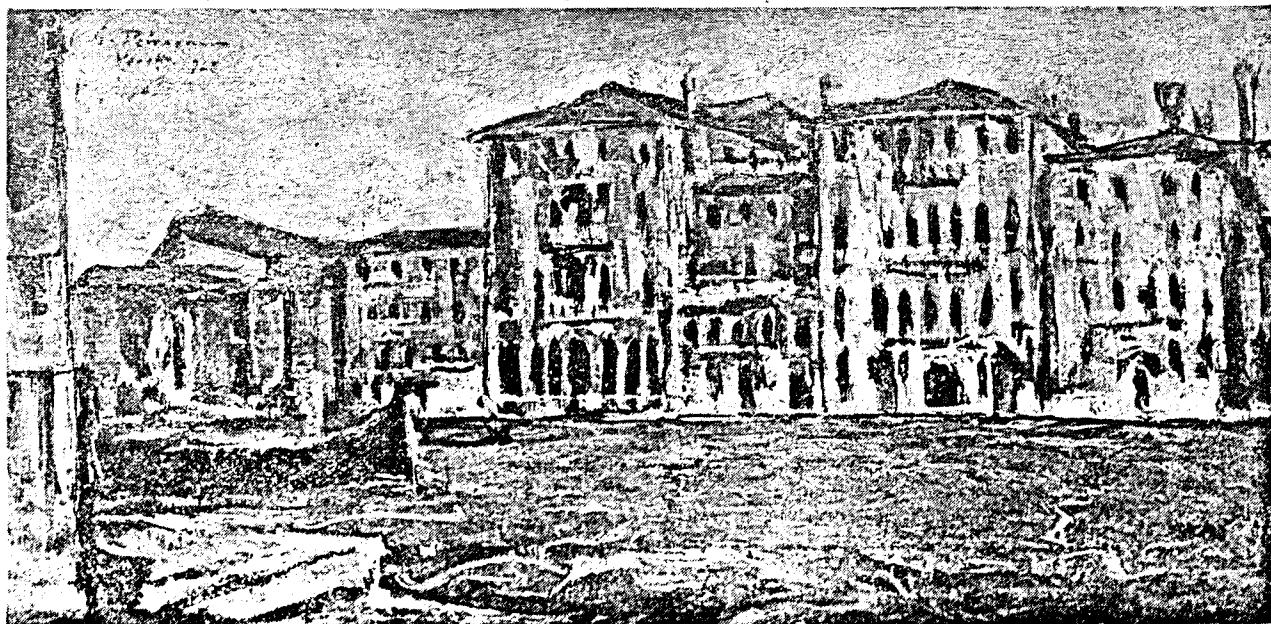
Și, pe frigul iernei, nu-i displicut să mergi dealungul troenelor de zăpadă ca să vânez iepurele nepăsător și uituc, să respiri aerul curat și viu care-ți ascute pofta de mâncare, și închizând ochii fără să vrei, la scânteerea orbitoare a zăpezei, să-i redeschizi ca să admiri apele verzi ale cerului revărsat peste pădurea roșietică.

Dar iată și cele dintâi zile ale primăverii!... Cât de vii sunt atunci simțirile călătorului!... Dealungul privirii lui câmpia se înfățișază în întreaga ei varietate, treptat, treptat cu desgolirea ei de vesmântul iernei, care se topește sub puterea din ce în ce mai mare a soarelui. Pârâiașe tulburi se fac în jghiaburile viroagelor și pornesc devalde spre câmpia, unde se și aude ciripitul lipsit de grijă al ciocârlii... Zățile se spală de neguri și parcă se înalță, limpezite... Oamenii par mai voioși, nădejdea, scăpată de posomorala iernei, iese în drumul călătorilor și-i îmboldește la gânduri bune, de înfrățire...

Pădurea își primenește înfățișarea. Sbucnește din adâncul țării verdele cel sănătos și dătător de îmbucurare. Simți, cum în ascunzăturile ei, forfotește viața... Se trezesc găzele și pasările, înălțând toate un imn de proslăvire lui Dumnezeu, Făcătorul...

Și din nou se înfrățeste câmpia cu pădurea, pentru ca, dealungul vârstelor anului, să meargă laolaltă, sub soare, sub vânturi, sub stele, sub lună, la îndemâna privirilor și picioarelor celor cari le iubesc...

Câmpiile și pădurea!...

CASE IN VENETIA

Pictură de Petrașcu

A N C H E T E L E N O A S T R E

— Convorbire cu d. Prof. I. Simionescu —

dela Academia Română

1. Ce credeți despre limpezirea haosului cultural de azi ?

E adevărat că trăim într'un haos cultural fiind vorba de cultura generală.

Mulțimea se află încă în negură deasă. În Basarabia sunt peste 90% femei analfabete. Înseamnă o imensă energie latentă, cu credințele și obiceiurile sufletelor arhaice. Prin desvăluirea bruscă a condițiilor noi de viață, această energie este în pericol să se fărâmițeze. Mulțimea e asemenea lacului de munte, a cărui apă se scurge în șuviți, care dă doar frăgezime pajiștelor înflorite. Prinsă în turbine ar schimba fața locului.

Sus nu e mai senin. Se ciocnesc influențe, uneori simple imități, ale tuturor curentelor străine. Nu se prinde de cât prea slab o directivă sănătoasă, bazată pe cunoașterea întreagă a sufletului etnic, ceia ce ar colora contribuția noastră la cultura universală, prin o tonalitate originală.

Trăesc două lumi aproape deosebite, în cuprinsul aceluiași graniți. Universitățile ar putea aduce îndreptări acestei stări. Când în laboratoarele, institutele și prelegerile universitare, materialul de cercetări ar fi luat din cuprinsul țării, din pământul și sufletul ei, s'ar porni un curent sănătos de întremare în toate direcțiile. Dacă, s'ar studia, cu toată grija și în amănunt, ceia ce avem și ce suntem, cusururile înrădăcinate dar și comorile încă tainuite; dacă am ajunge la lămurirea folclorului și analiza sufletului etnic; când ne vom bizui pe specificul nostru necunoscut nouă pe deplin, sunt convins că vom intra într'o fază luminoasă a culturii noastre generale. Altfel mulți dintre noi vor continua să trăiască în amăgirea unei lumi artificiale, fără suport propriu, în lumina palidă a reflexului venit din izvor depărtat; mulțimea care se frământă în amurgul ce o istovește, nu le cunoaște truda. Nu se pot susține și influența reciproc, cum e normal.

2. Ce rol pot avea editurile în limpezirea problemei culturale ?

Referindu-mă tot la cultura generală — literară și științifică —, în condițiunile actuale, editurile nu pot

desfășura o activitate prea intensă. Mai întâi nu poate exista o specializare în activitatea lor. Cea mai de seamă editură de la noi, Cartea Românească e silită de împrejurări să tipărească de toate: de la Calendarul Gospodarilor pentru mulțime, până la Tratatul de Anatomie al Profesorului Juvara; de la Cunoștințe folositoare, enciclopedie pentru toți, până la Dicționarul enciclopedic de Candrea și Adamescu; de la Poeziile de O. Carp și A. Maniu, ultimele apărute, până la eleganta ediție a traducerei lui

Dante. O datorie națională împinge editura pe această cale, care nu poate fi ținută prea multă vreme, căci, nu există sprijinul — trebuitor. Cărțile „grele“ nu merg; cele străine le înăbușă. Cartea Românească a încercat să tipărească tratate de medicină, de drept, de științe. Casa Școalelor a scos multe cărți de filosofie, ca și o bibliotecă științifică. Cărțile rămân în depozit. Studenții universităților române sunt îndrumați spre tratate străine, explicabil superioare ca tehnică, dar nu întotdeauna ca conținut. Sunt însă străine; amăgirea de sine face să fie mai căutate. Vecinii noștri de la răsărit și apus au procedat altfel, pentru a scăpa de o iobăgie dăunătoare dezvoltării lor proprii. Ca dovadă de lipsa de susținere generală a unei efortări nu totdeauna rentabile — nu trebuie de uitat că editurile sunt și instituțiuni comerciale —, ne-o dă apariția monumentalei opere a lui

Xenopol, Istoria Românilor, completă în 14 volume, scoasă tot de Cartea Românească. Aiurea o asemenea lucrare n'ar lipsi din biblioteca nici unui cărturar de ori ce specialitate, chiar autoritățile nu ar rămânea indiferente; e vorba doar de istoria neamului întreg. Bibliotecile școlare sau cele de pe lângă instituțiunile publice, aflate în Ardeal și chiar în Basarabia, ne arată interesul pe care autoritățile superioare de dinainte de războiu, îl dădeau lucrărilor cu caracter național. Dacă încercările unora dintre edituri de a tipări „cărți grele“, nu au ajuns la un rezultat satisfăcător, pentru înțelegerea literaturii naționale, socot că s'au făcut pe deplin datoria. S'ar face-o

desigur și mai din plin, dacă și în această direcție nu ne-ar copleși cărțile străine, nu cele mai bune. E un fapt bine stabilit, cel puțin pentru marile librării din capitală, că vânzarea cărților stăine literare, întrece pe cele românești. Aici ar avea un mare rost Societatea Scriitorilor români, săvârșind o propagandă mai vie pentru lucrările literare naționale. Dacă n'ar exista „Buletinul cărții românești“, modestă publicațiune lunară, nu s'ar ști nici măcar ce se tipărește la noi. Reclama făcută după prietenii și cenacluri, adesa reciprocă măgulire, ar putea fi înlocuită printr'o obiectivă relatare a tot ce apare, după sistemul întrebuițat în Germania.

Cât privește răspândirea culturii în mulțime, până acum cel puțin, în afară de Casa Școalelor subvenționată de stat, nu se poate contesta rolul precumpănitor pe care l-au avut principalele edituri: Cartea Românească, Astra, Biblioteca pentru toți, editura Universului, și a Dimineței

3. Care credeți că sunt perspectivele noastre culturale?

Le-am arătat la cea dintâi întrebare.

4. Concepeți o colaborare a Statului cu inițiativa particulară în această materie?

Statul? Până acum a arătat că nu e în măsură să organizeze ceva trainic pentru cultură. Ori cât s'ar cânta, nu se vede o preocupare serioasă și continuă. Soarta Fundației Voevodului Mihai, ori a Direcției Educației poporului, ca și vitregia cu care e tratată, chiar Casa Școalelor, cu sprijin material din an în an mai anemiât, sunt dovezi bătătoare la ochi.

La cea dintâi scârțitură a carului, se isbește întâi în profesori, în școală, deci în temelia pregătirii pentru cultură; stau în calea tuturor; înseamnă că nu există o convingere unanimă asupra necesității imediate de a se răspândi cultura sănătoasă.

Dacă ar exista sinceritate, iar cultura ar fi socotită drept real factor de trezire a vitalității neamului, statul ar putea da măcar semne de interes. Nu ar fi nevoie de cine știe ce organizație costisitoare. Există la fiecare minister câte un etc., la anumite capitole bugetare, unde e vorba de abonamente și biblioteci, sume însemnate, care se părăduesc. Adunate la un loc, ar constitui un fond global îndeajuns pentru susținerea culturii. N'ar fi nevoie nici de cine știe ce angrenaj costisitor administrativ. Ar fi suficientă o simplă direcție, cu personalul redus, condusă însă fără întreruperile legate de oscilațiunile politice, cu o continuitate absolut necesară pentru chestiunile culturale. Ar avea atribuția măcar de a coordona inițiativele particulare, de a unifica planul de luptă și de a sprijini răspândirea cărților găsite potrivite pentru promovarea culturii în mulțime. Atribuțiile aceste s'ar putea da în seama Casei Școalelor, adăogându-se oare care modificări în funcționarea ei actuală. Ar fi suficient deocamdată.

În schimb statul ar putea veni în sprijinul inițiativei particulare prin înlesnirea transporturilor de cărți și publicațiuni, cum e în Suedia; prin legiferarea raporturilor

comerciale dintre editori și librari; prin crearea unei școli de librari, etc. Ar fi gesturi puțin însemnate în sine, absolut necesare acum, dar încurajatoare, căci s'ar vedea din ele interesul pe care-l poartă și statul problemelor culturale.

5. Cum credeți că ar putea pătrunde mai în adânc, cartea, în păturile populare?

— Nu văd altă posibilitate, în condițiunile actuale, de cât tot numai prin ajutorul învățătorilor și al preoților, al celor plini de însuflețire. Dacă ar exista la noi librari cu înțelegere a mênirei și a interesului lor, fie care librărie din orașe ori orășele ar fi centru de radiare pentru sate. Ei se feresc însă de câștigurile mărunte, de și au partea leului din prețul cărții ($33\frac{1}{2}\%$). Nu-și dau samă că picătură cu picătură umple marea. Dacă editorii mari ar ajunge la o înțelegere, ceia-ce pare-se că e lucru greu, s'ar putea relua experiența atât de convingătoare a Direcțiunii educației poporului, prin înființarea de camioane, cu librării ambulante. La asemenea întreprinderi ar trebui să ia parte și statul, după cum tot el s'ar cuveni să reglementeze și să garanteze vânzarea cărților la țară prin cooperative, bănci populare sau chiar debitantți. Cunosc încercări în acest sens, făcute de unii conducători mai inimoși ai cooperativelor ori băncilor agricole. Au dat rezultate satisfăcătoare.

6. Cum am putea face vie biblioteca populară?

— Întrebuițând mijloacele lui Haret. Am atâta încredere în puterea însuflețirii, încât prin ea, și azi, s'ar săvârși minuni. Cunosc mulți învățători și preoți, ba chiar ofițeri ori șefi de gară, care au înfăptuit acte demne de laudă. Sunt însă și ei oameni. Indiferența tuturor le slăbește cu vremea entuziasmul; o vorbă bună, un gest de aprobare, i-ar înviora.

Dacă la ministerul de instrucție, — o dată se cerea să fie înfuitat Minister al culturii —, n'ar domina numai spiritul de poliție asupra școlii și a profesorilor, multe luminiți ar continua să pălpâie la sate. Se medaliază agenții poliției. Nu cunosc sărbătorirea vre unui agent cultural, fie măcar cu ocazia unei medalieri ca răsplată a muncii. Din potrivă cunosc mulți oameni destoinici, o viață întreagă trudindu-se pentru școală și cultură, care au fost scoși din directorat după capriciile ori cui sau pensionați fără un cuvânt de recunoaștere a muncii săvârșită în tăcere, ca o datorie sfântă.

În acest fel nu se nasc îndemnuri.

Din potrivă prin medalieri, prin mici premii în bani ori cărți, prin înlesniri la înaintări, pentru acei care se dovedesc că au o bibliotecă vie, se deșteaptă și alții din amorțire. Dacă s'ar da premii în bani, în unelte, sătenilor care posedă o bibliotecă fie cât de mică, cum a încercat „Foaia noastră“ din Ardeal, s'ar înțeți și alții.

Sunt atâtea mijloace de înrădăcinat faptele bune!

Din păcate îndemnurile sunt răslețe; piedicile din potrivă cât lumea. Îți vine a crede uneori că mai de dorit este negura. Specularea oamenilor se face mai lesne la întunec. Viitorul? Nu se mai ține socoteală de el.

Valea Dragoslavelor

R O M Â N I A P I T O R E A S C Ă

Transpunând literar peisagiul pe care marele lui prieten Grigorescu îl fixase definitiv, în culori calde și largi, Vlahuță a dăruit contemporanilor săi acea minunată „*România Pitorească*”: singurul început de frescă a frumosului natural autohton pe care, excepție făcând Russo, Odobescu, Hogăș, Sadoveanu, Iorga și câteva alte încercări fragmentare de descripție, nu l'am avut nicăieri într'o imagine completă și cuprinzătoare.

Marea carte a pitorescului românesc ne lipsește, deși scriitorii care ar putea să o facă sunt aci între noi: iată-l pe Nichifor Crainic, al cărui dar descriptiv l'au denunțat acele viguroase „*Drumuri Basarabene*” începute în „*Lamura*”, pe V. Voiculescu a cărui poezie este toată un ierbar în care stau presate frânturi de peisaj românesc, pe Emanoil Bucuța povestaș ca nimeni altul al poeziei apelor, pe Ion Pilat din amplul poem pastel „*Florica*” — pentru a nu-i cita decât pe acești câțiva.

E anevoe să le înțelegi pregetarea și să nu te miri cum de pot ține așa de avar întemnițate în inima lor atâtea comori adunate cu ochii.

E drept că munca unei asemenea cărți e prea multă pentru unul singur. Dar închipuiți-vă, bunăoară, o tovarășie făcută numai din cei de mai sus, fiecare având asupra-și capitolul unei regiuni: a Maramureșului

cu acele semețe biserici în lemn, a Bucovinei cu Voronețul, Moldovița, Suceava, a mănăstirilor oltenesti sau moldovene și a cetăților din Basarabia — văzute de condeii smerit și lapidar a lui Nichifor Crainic sau de Cezar Petrescu; ori frământarea de apă și piatră a Porților de Fier, alături de atât de rar spusă taină a câmpurilor dobrogene și a Deltei — sub penița înflorată și evocatoare a lui Emanoil Bucuța; sau navigarea, cu lotca de vis a versului lui V. Voiculescu, pe acele ape împietrite în furtună care sunt Carpații și, în fine, poezia rămasă mută, de când o rosti ultima dată Odobescu, a Bărăganului — descrisă de Ion Pilat; a celui Bărăgan pe care el îl numește atât de frumos undeva „*Iargul Ocean Pacific al pământului românesc*”.

„*Duminica Universului*” va închina, în fiecare număr al său, o pagină pitorescului românesc, unul dintre cele mai variate și complete din câte au fost dăruite pământului, ca un apel pentru toți acei care ar putea, în sfârșit, să adune *Catalogul* cel mare al acestei permanente Expoziții de frumuseți pe care Dumnezeu a deschis-o dela sine în țara noastră...

Al. Bădiuța

V I A T A L U I I S U S

— C O B O R Â R E A D I N V E Ş N I C I E —

Păcatul lui Adam — o piatră aruncată de Satan în mijlocul Edenului — ajunsese timp de patruzeci lungi veacuri, munte de granit, prăvălit peste omenirea putrezită.

Om de om adaogase pietrei celei dintr'un început, pulberea păcatelor lui, iar moartea, zi de zi, ridicase prăpăstiosul munte.

Trebuia, prietene Fortunat, să vină *Cineva* să ridice acest munte și să dea o altă viață omului, — cel care fusese făcut după „chipul și asemănarea lui Dumnezeu...”

Pentru aceasta, era nevoie de o putere, pe care numai singur Dumnezeu o avea.

Un om — oricine ar fi fost el, nu putea face această ispravă, pentru firescul cuvânt că *niciodată* un om nu a putut s'o facă, atunci, acum și totdeauna.

Singur numai Acel care creiase, era în stare să restauzeze ceea ce păcatul stricase.

Trebuia deci ca Dumnezeu să se coboare pe pământ. Veșnicia constrânsă în vremelnicie, măcar pentru un răstimp.

Cuvântul — Cel fără de moarte — trebuia să ia trup asemeni nouă: să vină între noi și să ia *asupra-și muntele păcatelor*, des obindu-ne de cumplita și nemi-loasă lui apăsare.

Înțelegem lesne, Fortunat, de ce numai Dumnezeu putea să ridice această monumentală și înfricoșată arătare catastrofală: *imensitatea păcătoasă*, — dar înțelegem mai greu de ce Dumnezeu trebuia să se umilească luând măgenirea trupului nostru.

Și t-tuși, ce sublim e planul Lui!...

Mai întâi, frate Fortunat, El nu se putea umili în ceea ce tot El făurise, cu atât mai deosebit, cu cât El avea — singur — putința să ia un trup omnesc neprihănit.

Apoi, El avea un scop: mântuirea noastră...

Pentru aceasta, El trebuia să vină în re noi, văzut și pi-ăit, arătându-ne *cum poate fi omul neprihănit*, ca să putem crede.

Deci un Dumnezeu-Om, care să iufățișeze modelul neprihănirii, — deci calea mântuirii, adică reîn-torcerea noastră la Tatal care ne-a creat.

Închipuește ți Fortunat, că pentru mântuirea noastră Dumnezeu ar fi ales

o altă îndreptare, trimițându-ne pe cineva care n'ar fi avut nici o asemănare cu noi. Nu e așa, că numai cugetând această ipostază, o și respingem cu mintea și cu sufletul nostru?

Sau, Dumnezeu ar fi îmbrăcat pe Acel trimis în numele Său într'o strălucire orbitoare. Am mai fi putut noi crede în mântuire?

Noi nu putem privi drept nici măcar în soare, dar în însăși splendoarea lui Dumnezeu, cum am putea că vom putea?

Atunci Dumnezeu, a întocmit — din veșnicie — ceea ce, iarăși numai El putea face: a întrupat Cuvântul.

Om — pentru a se asemana cu noi și a fi aplecați să-l ascultăm, — *Dumnezeu* — pentru a putea să credem și să ne mântuim.

Unicul Său Fiu, adică Dumnezeu însuși în ipostasa aceasta de Mântuitor al oamenilor.

Se înțelege deci, Fortunat, că Isus Mântuitorul înainte de întrupare era Veșnicia în Veșnicie și așa rămâne și când e Veșnicie în Vremelnicie — și după ce Vremelnicia s'a revărsat iarăși în Veșnicie.

Om, apăsător și înăbușit de ticăloasa și neîndurată stâncă a păcatului, a ajuns, firește, în acea stare de necredință, în cât chiar atunci când simte că are de-aface cu ceva care trece dincolo de granițele omenești, el cere dovezi.

Aceasta, de fapt, prietene Fortunat, mai e și semnul că omul pierzând credința, a câștigat fățarnicia. El nu

zice că e necredincios, — ci că pentru a crede, are nevoie de dovezi, făcându-și totdeauna mai dinainte „rezerve” asupra lor...

Dumnezeu a prevăzut însă toate acestea...

Celor de bună-voință, El le-a înlesnit dovezi.

Isus Mântuitorul a fost prorocit cu patruzeci de veacuri înainte de a se fi coborât în trup.

Chiar în clipa când Adam întindea mâna spre fructul de jar al păcatului, Isus era, în esență, profetizat.

Din ciipa aceea, Fortunat, menirea Mântuitorului era statornicită.

Iar cele patruzeci de veacuri, n'au fost decât *creșterea* — dacă mai putea fi una — a acestei sublime meniri.

Prăbușită în besnă, omenirea avea, la răstimpuri, spărturi albe în imensitate: glasul profeților, gemătul și sfâșietorul dor după mântuire, după *revenire* la locul dintr'un început.

Pe urmă, inel cu inel, profețiile mesianice s'au legat între ele, până ce Mântuitorul primește în divinul Său deget, pe cel din urmă...

Aceste profeții, prietene Fortunat, sunt, mai întâi, așa de amănunțite și de integrale, în cât, cetindu-le, avem tabloul total al vieții Mântuitorului. Nașterea, viața, patimile, moartea, învierea, înălțarea, — toate au fost proorocite cu precizie, fără reticențe, fără echivocuri.

Dar nu e numai atât. Deși fulgerate pe cerul omenesc la distanțe de veacuri între ele, *toate* profețiile sunt concordante, alcătuiind laolaltă divinul mozaic al vieții celei fără de prihană.

Trăind în epoci diferite, cu spiritualități deformate și reînchegate neconținut altfel, având personalități fatal deosebite, predominante de ambianțe firesc schimbătoare, — suportând înrâuriri adeseori contradictorii, — și totuși, sustrăgându-se din învălmășagul comun al contemporanilor și dându-și mâna peste prăpăstii dintre veacuri, proorocii construiesc armonie, fără defectune, acelaș edificiu, aducând fiecare un detaliu care desăvârșește Totul.

Profețiile erau și lucrarea vremii în care s'au produs, dar numai prin reflex, — în esență ele rămân ceva din afara vieții de atunci, — rămân ceea ce vor fi pururi: glasul lui Dumnezeu prin aleșii Lui, vorbind oamenilor din vremuri.

Ce minte omenească ar fi putut sau va putea vreodată întocmi o așiderea alcătuirii? Unde este omu sănătos

la minte și cumpănit la suflet, care să poată grăi că toate aceste profeții și îmbinarea lor în sublima armonie *fără greș*, ar putea fi lucrarea unui om, a mai multor oameni sau a întâmplării?!...

Nu, Fortunat, ar fi să cădem în desgustătorul păcat al trufiei — cel mai mare în ierarhia neagră, dacă ne-am îndoi măcar cât umbra unei păreri de divinitatea acestui plan, pe care, din clipa dela început și până în imensitatea veacurilor, Dumnezeu l'a înfăptuit și-l înfăptuește și azi, sub ochii noștrii, cu aceeași țință finală, spăimântător de strălucitoare: *mântuirea noastră*..

În vremea aceea, omenirea se înăbușea de moarte. Încă o adăogire la muntele păcatelor și viața descumpănindu-se din rostul ei, s'ar fi prăvălit în infernul suferințelor veșnice.

Atunci ceasul împlinirii sublimelor profeții bătă deasupra desnădejdei din cetatea oamenilor.

Glas înalt se auzi: „Vine lumii un Mântuitor... Cuvântul trup se face și se coboară între voi... El se arată ca Acel care ia pe umerii Lui strivitorul munte al păcatelor voastre... Primiți-L... El are trupul vostru, dar e Dumnezeu... El este Dumnezeu, și totuși e asemeni vouă!...”

Din clipa aceea, Fortunat, altul fu drumul pe care omenirea avea să pornească.

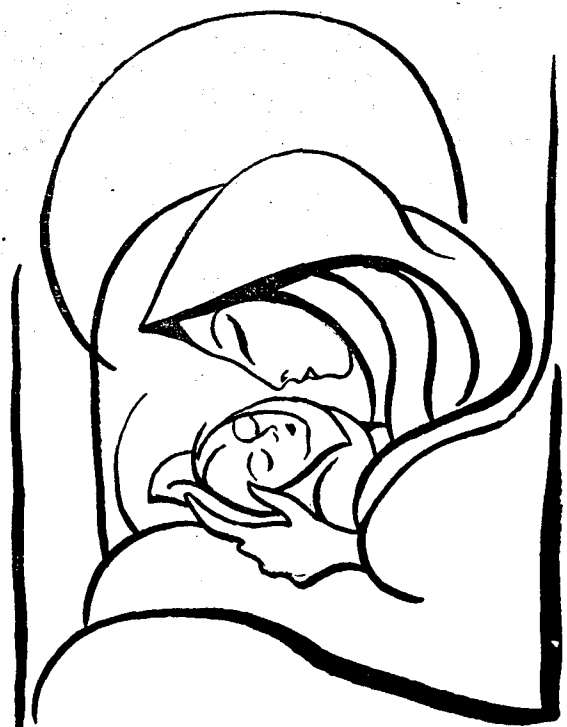
Răspântie mare, — aceea care avea să ducă, prin Crucea de pe Golgota, deadreptul la lumina mântuirii, sub nesfârșitele cupole de sfințenie ale lui Dumnezeu Tatăl...

Adap. caron Moldovan

Marile popoare culturale din toată lumea, trăiesc sufletește, trăiesc sănătos și cumpănit din comorile învățăturii lui Iisus.

Iisus Cristos este Alfa și Omega, în cer și pe pământ. Să facem să fie tot așa și în inimile și în casele și în țara noastră și vom vedea pe Fiul văduvei din Nain, venind acasă viu.

Lyela Galactron

C R O N I C A

VACANȚA. — Ea a fost a Florilor Dalbe și a Mântuitorului, a copiilor și a armistițiului tuturor gălcevilor. Vacanța păcii. Singura pace realizată, fără conclavele pacificatorilor de la Geneva.

Datinile religioase, cu toate evocările lor prin presă și prin radio, au fost leșinate și șterse.

Brazii mărunți, aduși din pădurile cu legende ale munților, au rămas la ușa rogojinarilor din Sfântul Anton, iar jucăriile, globurile și firele de argint pentru pozoaba ramurilor cu ace verzi, în vitrinile marilor librării cari vând mai mult animale de menagerie, îngeri, flori de sticlă, bijou-uri, săni, patine și flanele, de cât cărți și reviste.

Colindătorii cu flori, cu magi, cu stele și cu păstori miloși în cântece, au găsit porți zăvorâte, ocări și câini descătușați.

În scântele de ninsoare cari acopereau lucrurile și pomii, copiii își fărau descurajați străștele și umbra.

Vacanța searbădă și tristă. Un mormânt al datinelor de retrăire a vieții lui Isus.

Am intrat în golul ei cu amarul crizei și al lefurilor micșorate, cu îngrijorări și furii de revoltă.

În această descumpănire a sufletelor cine s'a mai gândit la religiioasele idile cu care înfrumusețam altădată noaptea în care nu se isprăvește fânul în iesle; noaptea de mărgean a privigherii, a stebelor de busuoc, a păstorilor, a bouului blajin, a lui Isus și a lui Andersen, — noaptea sfântă.

Nici acolo la țară colindele n'au fost înviorate. Am gonit stelarii, spectacolul religios al ieslei, plugul plugarilor și toate colindele cu care copiii întâmpină pe Hristos pe pământ. Am simțit, iubiți cetitori, că datinile de primenire sufletească se duc și rămân numai în cărți, în cavourile de academie.

Când se duc ele, se duce și din sufletul nostru ceva. Vechea cultură populară se pierde. Cu ea însă se pierde și ființa noastră etnică și atunci, nu mai suntem noi, ci alții.

O EXPOZIȚIE ATEE. — E o țară din care Dumnezeu e gonit.

E gonit și cu cel mai suprem semn de venerare: crucea. De câteva zile în Moscova, și în Leningrad se țin adunări silite puse la cale cu pușca și cu amenințarea ștreangurilor de execuție. În aceste adunări cari întrec tribunalele și consiliile barbare, se batjocoresc preoții și biserica și se râde crâncen și păgân de dumnezeirea Mântuitorului de oameni,

Dela persecuțiile primitive nu s'a pomenit de o mai mare sminteală ca aceia a Rușilor lui Stalin și a comunismului absurd. În furia nebuniei ce se seamănă și se întinde, armatele de ateii împiedică până și datinile nevinovate. Nu s'a încuviințat pomul de Crăciun și nici vânzarea jucăriilor pentru copii.

Noaptea creștine ale Rusiei s'au șters din calendarul religios al poporului.

În biserica sfântului Isachie din fosta capitală a marilor ortodoxi, guvernul utopiilor sovietice a organizat o expoziție atee.

Am dori să cunoaștem batjocura întreagă, toată pângărirea lui Dumnezeu, pentru a ne desluși asupra spiritului de negație și de zdrobire al celei mai absurde invențiuni politice: Rusia Sovietică.

Îți stă mîntea în loc în fața tragediei din decorul de flacări al răsăritului.

popor. Nu-l înțelegi atunci când mergi până la sechestrarea de către fisc a mașinilor de plugărie, infundând cu ele camere de primării ca acelea de cari a pomenit cu știință și cu multă mahnire d. Ion Cămărășescu. Avem un noroc însă: înțelegerea Regelui. El a spus în cerc mare de oameni, supuși grijei și îndoeli: „E folositor să luați în seamă mecanizarea culturii și industrializarea pământului“.

„Eu sunt agricultor“. Ce vorbă datătoare de nădejdi! E ca un cuvânt din cer peste arșița și blestemul unei secete: „Eu sunt ploaia; nu vă temeți de pierirea rodului și a pâinii voastre.“

Cuvintele Regelui sunt ca vorbele vii venite dintr'un desuș ori dintr'o flacăară de rug biblic și auzite de Moise ori de Paul.

„Eu sunt agricultor.“ Eu cunosc amarul și truda de robi

a celor ce ară, dar cunosc și neprevăderea conducătorilor, sila și incurcarea lor. Eu sunt agricultor, și în țara care e întreagă a grâului, a pomului de rod și a florilor, eu voi ști să arunc cu rugina depe sapă nepriecerea și să indic poruncitor sacrificiile și munca de salvare“.

„Eu sunt agricultor“ e girul pe polița pe mântuire a agriculturii.

Bucurați-vă agricultori! Regele vostru e ca și voi, țaran prin cuget și prin rost. Vă întărește aceasta un om care-l cunoaște, care la văzut printre țărani pe prispa și în casa lor, lângă sufletul și suspinul pământului.

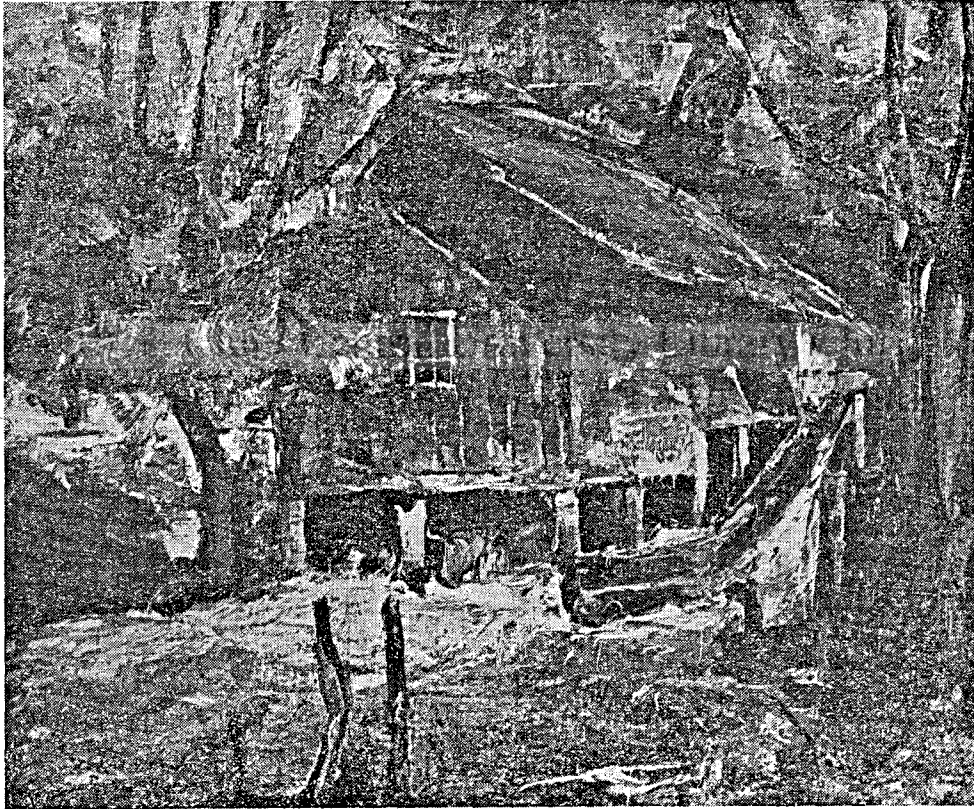
Cel d'întâi țaran și cel d'întâi agricultor, Regele României, poruncește

și sprijină plugăria, cum trebuie și cu ce trebuie.

AMPUTARI. — Criticăm sever ori de câte ori un program politic nu coprinde în înșirarea lui de fapte și «cultură». Această «cultură» a ajuns de altfel un obiect de recomandare pentru ori ce regim care vrea să se vestească. E așezată în program ca punct și piesă de prestigiu. Cultura. Să o fixăm în mesagii și să o propovăduim fanatic.

Să o socotim ca în dictonul lui Bismark temelia pe care trebuie să se așeze un stat dacă vrea să existe.

Să o vestim ca punct de lupte și ca ideal politic prin toate mijloacele mecanice de cultură: cultura este obiectul preocupărilor noastre; cultura este punctul inițial al programului de guvernare; cultura este alfa și omăga într'un stat care vrea să existe; cultura e un imperativ de salvare... Ce nu spunem despre această cultură,

MOARĂ VECHĂ

Pictură de Petrașcu

Nu știu, dar eu văd prăbușirea carcabei politice a rușilor într'o revoluție de apocalipsă. Tot ce nu se razimă pe inima izbăvitoare a lui Isus, se cutremură și se dărâmă.

Comunismul se va sfârși în sânge și în lajuri de spânzurătoare, în flacările Moscovei și ale cetății de pe Neva.

Zilele trecute, în mijlocul republicii comuniste, în Dviza, țărani au aprins conacele iar trupele roșii trimise împotriva răsvrățiților înnebuniți, au trecut de partea țărănilor. Alte trupe însă i-au măcerat înecând în sânge, șanțurile, prispele și casele.

Și totuși, cu soarele care răsare dintr'acolo, se va ridica curând mântuitoare, peste păcatele ucigașilor de azi, crucea iertătorului și luminătorului de oameni.

„EU SUNT AGRICULTOR“. — Binele obștesc e legat de sapă și de pământ. Cine nu-l înțelege nu-și înțelege destinul ca

despre această zestre abstractă, cu care ne amăgesc toți peșitorii. O mărturisesc și o recomandă dar câți o ajută să se producă și să se împrăștie. Din sugestiile d-lui Iuliu Maniu s'a creat o direcție a Educației Poporului. El a visat-o sincer. Ea avea să fie un centralizator al eforturilor de cultură și să lupte pentru o cultură care să dea o omogenitate socială.

Dintru început însă a fost criticată și isbită. Prezumții și adversități. În această atmosferă cu constante descărcări de ură ea a trebuit să lucreze, să determine acțiuni și să înfăptuiască. A fost acuzată că consumă sute de milioane și că personalul ei se bucură de un tratament bănesc excepțional. Inexact. A avut un buget de 162 milioane dintre cari 110 milioane reprezentau vechile subvenții ale operelor și teatrelor. Restul de 50 de milioane, comprimat în cursul anului, a fost alocat pentru întreaga activitate culturală: ajutor societăților de cultură, radio (5 milioane), Academia (1 milion), expoziția de la Dresda (3 milioane), cinematograful cultural, librărie de stat, bibliotecă și publicații, sport... personal cultural.

Și totuși Direcția, neurmărită în eforturile ei, a realizat multe. A trezit mișcări și acțiuni în țară. A ordonat prin cartea misionarului activitatea socială a învățătorilor, a ajutat scriitorii, a subvenționat reviste, a tipărit *Boabe de grâu* și *Vatra*, a publicat chestionare de folklor și de monografii, cărți sanitare, a transmis prin radio peste 250 de conferințe, a creat posturi de radio, a înființat o ambulanță culturală, a organizat ceasuri de lectură pentru copii, expoziții, zile de propagandă pentru sănătate, conferințe în sate, anchete, statistici și atâtea lucruri cari se pierd într-o înșirare de cronică scurtă.

Prin amputările făcute în bugetul ei, Direcția a rămas, dar s'a suprimat tot ce justifică creațiunea ei. A rămas un serviciu de contabilitate pentru plata subvențiilor

teatrale. Ceia ce trebuia păstrat era personalul cultural. El avea, și fără mijloace de cultură, să activeze spiritual. Să lucreze cu sufletul lui. Și nouă, în ceasul acesta, când incultura e adânc retransată în masse, aceasta ne trebuie: nu mijloace mecanice de cultură, cât o luptă suflet la suflet...

BIBLIOTECA POPULARĂ ȘI TEHNICA EI. — În stadiul actual al civilizației, ea preocupă zilnic pe oamenii de cultură.

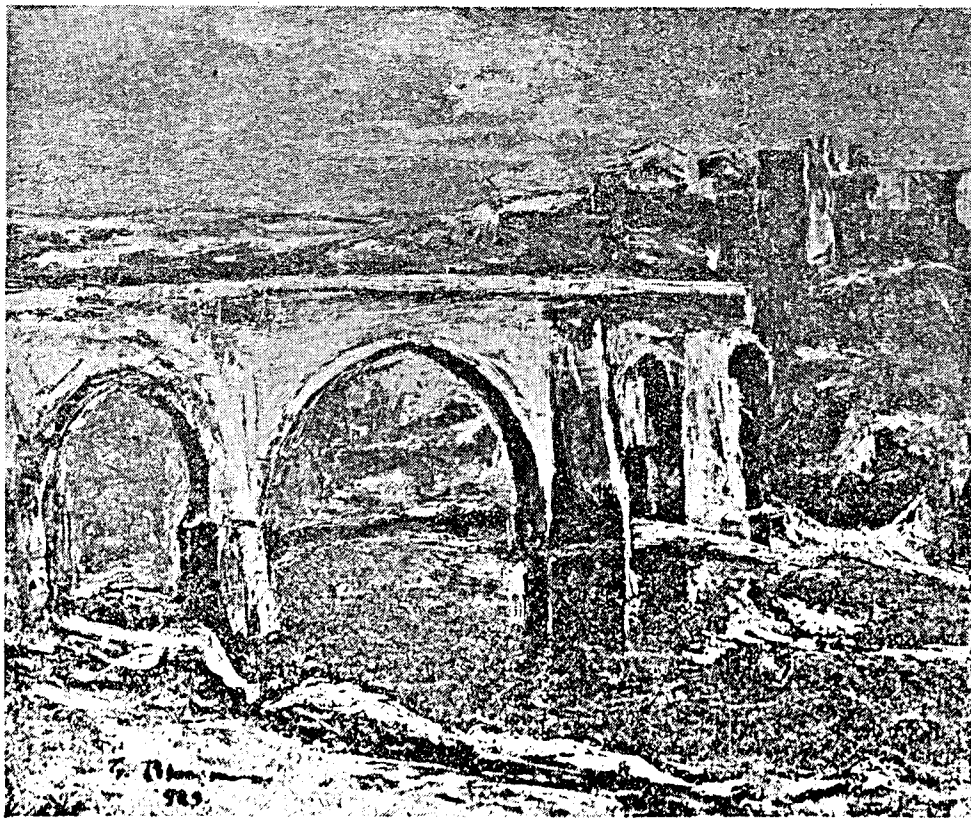
Biblioteca populară înseamnă deslegarea unei întreite probleme de organizare propriu zisă: local, cărți, bibliotecar.

Fiecare din aceste trei elemente, a fost supus la cercetări și încercat de nenumărate ori. Localul bibliotecii populare dela forma cea mai simplă până la cea mai încărcată, corespunde astăzi cu desăvârșire scopului. El înseamnă în întâiul rând, un depozit de cărți. Depozitul însuși își are regulile stricte. Locul apărut de soare, de umezeală și de praf, ușor la îndemână, a făcut bătăile de cap ale specialiștilor. Dar așezarea cărților după format, în ordinea intrării sau după materii? O bibliotecă populară trebuie să mulțumească mai multe feluri de cereri ale cititorilor ei: unii împrumută cărți acasă: lor le trebuie o sală de împrumut, unde să nu piardă multă vreme. Pe lângă sală, apare și sistemul de fișe și de control al cititorilor, a ieșirii și intrării cărților; alții vor să citească în localul bibliotecii: dintre aceștia, o parte, cărți, dar altă parte ziare și periodice. Localul trebuie să le dea o sală de lectură și o sală a revistelor și presei zilnice. Cine are ochiul mereu deschis asupra mișcării, cărților și cititorilor, cine ajută aici și potolește dincolo, după cum râvna nu s'a născut sau e prea năvalnică? Pentru pregătirea acestui om, în atâtea țări funcționează școli de bibliotecari, fiind, cele mai simple, trei zile, pentru bibliotecă mici și cele mai complicate un an, pentru marile biblioteci de orașe, cu multe zeci sau sute

de mii de volume. Bibliotecarul e sufletul bibliotecii, care fără el, rămâne numai o îngrămădire moartă de cărți. Biblioteca publică populară nu începe dar cu cartea, ci odată cu bibliotecarul. Avem și noi numeroase biblioteci, unele abia funcționând iar altele neputându-se nici măcar deschide, deși au costat multe milioane cum e biblioteca Ateneului Român din București, pentru că le lipsesc bibliotecarii. Oameni cari să umble din loc în loc, povestind, rapsozii vechi, Omer și alți orbi geniali, s'au pomenit fără trebuința unei cărți, ei înșiși fiind o bibliotecă mergătoare. Bibliotecarul se poate închipui fără bibliotecă, dar o carte sau o colecție de cărți care să lucreze singure nu s'au cunoscut.

Am schițat numai la câtă desăvârșire de amăunt și la câtă specializare poate să ducă un capitol din tehnica culturii. Ce intră în acest tipar, care cărți sunt potrivite și care nu, toată acțiunea pentru înăbușirea producției unora și încurajarea celorlalte, sunt preocupări cari rămân dincolo în domeniul doctrinei. Neastâmpărul și infinitul discuției nu împiedică tehnica să-și înainteze instrumentele și să le îmbunătățească fără încetare. Cuprinsul lor se poate schimba, treptat sau violent. În Rusia Sovietică de pildă, întâia ordonanță, încă din 1917, dată de comisarul educației și anume de văduva lui Lenin, a fost scoaterea din toate bibliotecile ruse a cărților de filozofie idealistă dela Plato până la Kant. Cărți de filozofie materialistă și de partid le-au luat locul. Tehnica în sine însă n'a putut fi lovită, și cu atât mai puțin desființată. Bibliotecile ca atare și-au păstrat și sub noul regim organizarea, ba încă și-au îmbunătățit-o pentru o folosire mai în mare decât înainte.

Tehnica culturii e un mare adevăr de care trebuie să fimem seama și pe care suntem dator să ni-l însușim. Altminteri multe din silințele noastre se vor pierde, ca o apă care curge într-o albie de nisip.

PUNTE LA TOLEDO

de Pictorul PETRAȘCU

C U R I E R U L D U M I N I C E I

La Constanța între trandafirii și pinii de pe coasta cheului, o societate de cărturari prezidată de bătrânul scriitor Ion V. Roman, va așeza bustul lui Eminescu, poate cu aceste versuri pe piatra de sub bust:

*„In liniștea serii
Să mă lăsați să mor
La marginea mării.”*

În aceeași grădină de mare, noi am dori să se ridice repede și bustul aceluia care a răsturnat pământul Dobrogei pentru a scoate vestigiile autentice ale civilizației greco-romane, — Vasile Pârvan.

Marconi a fost ales președinte al Academiei italiene. Scaunul prezidențial reclama un simbol fără echivoc al geniului italian și Academia italiană e fericită de această intronare a lui Marconi. Cuvântarea de primire în locul prezidențial a fost vibrător și frumos terminată:

„Făgăduim Duceului să nu economisim nici un efort pentru ca Academia Regală

a Italiei să fie vrednică de glorioasele tradiții științifice, artistice și literare ale patriei și să ridice monumentul viu al activității Italiei fasciste.

Mareșalul Pétain va fi primit la 15 Ianuarie în Academia franceză. La discursul de recepție va răspunde Paul Valery.

S'a găsit în subterana unei case aristocratice, dela Pompei, 6 lazi cu lucruri de aur și de argint. Profesorul Majuri crede că proprietarul acestui tezaur ar fi Crassus.

Pentru exaltarea literară a Coastei de Azur, Nisa a creat un premiu literar. Opera poate să fie ori roman care să aibă ca obiect Nisa, ori o lucrare de istorie legată de acest paradis al Franței. Să ne slujească de pildă ce-au făcut edilii, și societățile de propagandă, pentru Coasta de Argint, pentru Cheile Biczului, ori pentru Cumpătul Argeșului?

Francezii vor să știe cum se răsfrânge

Franța în sufletul popoarelor de cultură. Oameni superiori cercetează și întreabă. Iată răspunsul unei personalități din Stockholm: «Mult mai apropiată de Franța sunt acum suedezii. Câțiva oameni pizmași se pierd în marele număr de prieteni. Pentru artiști, Franța e un subiect cotidian. Nu există astăzi de cât artă franțuzească. Suedezii citesc și traduc din literatura și știința franceză. Romancierii sunt citiți, autorii dramatici sunt jucați. Ținem la Franța azi cum țineam odinioară. Până la 1880 Suedia înclina către Franța. Spre sfârșitul secolului al 19-lea însă, spiritul german a pătruns covârșitor în sufletul și în cultura suedezilor. Astăzi elita intelectuală a Suediei trăește sub farmecul creației și prieteniei franceze.

Germania are 293 de teatre. Dintre acestea 196 sunt subvenționate, 77 se întrețin singure, iar 25 sunt ambulante. Raportați asta la noi.

IN ATELIERUL OPERA ROMÂNĂ PICTORULUI PETRAȘCU

Pătrunzând în atelierul din șoseaua Jianu, a pictorului, te isbește dintr'un început aerul de extremă simplitate care domină totul, iar când întemeezi o convorbire cu maestrul, te poți lesne convinge că acest aer nu e te ceva de cât reflexul propriului său suflet. Vorba, atitudinea, ițele, amintiri e, — toate fără pic de intermediară prefăcătorie, — ci curgând potolit dintr'un suflet limpede. Li sunt cu desăvârșire străine toate acele ascunzișuri, în care se tupilează, la alții, temerea unei defavorabile aprecieri. Maestrul surâde de toate acestea, aruncând ușor peste ele, pulberea indiferenței sale bonome. El pictează, — și pictura lui vine din adâncuri în care lumina vibrează ca o vietate ce se lasă zălogită de-un penel dibaci. Iar dacă-l întrebi cum de se „petrece treaba aceasta”, — el, surâzând cu fața deschisă, îți spune: „de treizeci de ani și mai bine mă întreb și eu, — și iaca, îți mărturisesc că nu știu ce este cu pictura asta !... Pictez și eu, și atât...” Surâsul se preface atunci în râs deplin, iar din ochii pictorului, se furișează spre tine același efluviu de cece-ritare simplitate.

Pe urmă, te poartă prin fața tablourilor, prezentându-ți-le ca pe niște personaje în-suflețite: „iacă soarele din Toledo, — apa dela Venezia, iaca: privește și d-ta și cugetă dacă poate fi definită vreodată pictura... Pictează și omul, așa, fiindcă-i place grozav treaba asta...” Zâmbetul se ivește iar...

Această scufundare în simplitatea cea mai sinceră, și în sinceritatea cea mai simplă, este însăși viața și arta acestui maestrul.

Pe urmă, ca un scafandru, din profunzimea unde îl scufundă întreaga greutate a simplității sale artistice, maestrul se ridică la suprafață, purtând pe brațe, splendide daruri de aur curat, pe care le adaogă tezaurului sufletesc al obștii noastre.

Pășind pe largul Bulevard, după ce-ai părăsit pe pictor, un gând te întovărășește: — „Au oare, geniul omenesc, cel care crează plus-valorile sufletești, ce este mai mult decât simplitate și sinceritate?”

Cerul senin și arborii nemîșițați își dau deplina lor aprobare...

Maestrul Georgescu a binevoit să ne dea următorul răspuns la întrebările asupra Operei și activității ei:

«La 30 Ianuarie se va deschide stagiunea. Târziu firește. Cauza? Tergiversările și pregătirea.

Vom cânta din repertoriul vechi cu alte distribuții. Operele noi ale stagiunii vor fi: *Căsătoria secretă* de Cimarosa, *Hughenoții* de Meyerbeer și o operă din repertoriul Operei din Viena sau al Operei comice din Paris.

Dintre lucrările originale vom relua *Năpasta*. Pentru primirea în repertoriu a viitoarelor opere originale se va institui un comitet de lectură muzicală.

Am tratat cu Ștefănescu Goangă dela Opera din Bruxelles și cu Emilia Vera dela Teatrul Regal din Roma. Vreau să angajem pe toți cântăreții români din străinătate. Florica Cristoforeanu va cânta în primele luni ale stagiunii viitoare.

Au fost angajați toți șefii de orchestră din vremea primei concesiuni a Operei. Șefii de orchestră străini nu vom angaja decât ocazional.

Zaleski va pune în scenă *Boris Gudunov* și *Aida*. Vom angaja și alți directori de scenă străini.

Stagiunea se va deschide cu *Boris Gudunov*.

Subvenția statului e insuficientă. Prețul locurilor e fixat prin caetul de sarcini. Nici un loc nu va trece peste 250 lei. Sala teatrului se repară radical. După terminarea stagiunii se va reface scena. Maestrul Feodorov a fost numit pictor decorativ și director tehnic.

DEȘTIUT

BENEFICIU DE INVENTAR

Expresia vine din viața juridică. Moștenitorul cuiva este obligat la plata datoriilor ce-lui pe care-l moștenește, chiar dacă acele datorii întrec averea ce a lăsat. Pentru a nu fi obligat la o îndatorire atât de primejdioasă, moștenitorul are facultatea de a primi succesiunea sub beneficiu de inventar, adică a plăti datoriile numai până la concurența averii rămase, așa după cum va rezulta din inventarul ce se va face.

În vorbirea obișnuită, această expresie însemnează rezerva pe care și-o face cineva când afirmă ceva, că nu garantează cele spuse de cât după ce se va face o verificare în fapt.

DUMPING

Când pentru înfrângerea unui concurent, se folosește mijlocul nelegal de a vinde

marfa sub costul de producție, se face „dumping”

Prin acest mijloc, producătorul fără rezerve, este învins, iar concurentul nelegal rămâne singur pe piață, pentru ca astfel, să impună prețul pe care îl vrea.

Dumpingul, prin urmare, nu poate avea loc de cât cu două condiții: voința unei concurențe nelegale și vânzarea sub costul de producție al unei mărfi.

CATRE CITITORI

Dorim să culegem de la cititorii noștri, răspunsurile lor la următoarele întrebări:

1. Care este bucuria cea mare a vieții?
2. Care este întristarea cea mare?

Răspunsurile nu vor putea avea decât cel mult cinci șase cuvinte, — și vor fi trimise la „Universul” pe adresa revistei noastre.

Culegerea o închidem după o lună, când vom publica răspunsurile cele mai bune.

T E A T R U

OMUL CU MARȚOAGA

Dramă în patru acte de G. Ciprian

Teatrul Național din București a reluat piesa d-lui Ciprian, într-o montare nouă și cu o distribuție în parte modificată. Foarte bine pusă la punct și jucată cu o vioiciune care cucerește sufletul spectatorului, piesa a avut a-

celaș succes ca și la seria de reprezentări, de acum doi ani.

Dar, în fond, succesul ei țâșnește din isvoare mai profunde. Chiar în vremile acestea de cumpănit materialism, sau poate chiar tocmai în ele, sufletul individului aspiră și geme după altceva de cât ceea ce face obiectul viețuirii de fiecă clipă. Năzuința, adeseori ascunsă și inconștientă a omului, este să aspire spre o purificare, în care el vede tot rostul existenței. Din acest punct de vedere, piesa d-lui Ciprian are unele aspecte ale melodramei bune, care răsfrânge spre spectator, tocmai luminile de care se simte însetat sufletul său. Tipul lui Chirică, omul simplu de mărtașă credință într'un ideal, care învinge până în cele din urmă cerbia cumpănită a celor ce n'au nici o năzuință sufletească în viață, — e un tip reprezentativ al vremii, și încă unul încărcat de simpatia privitorilor. El întrupează ascunsele năzuințe spre ideal, acel al omeniței de azi, scufundată în noroiul materialismului sterp și degradator.

Când Chirică — umilul arhivar — atrage la picioarele lui pe toți ceilalți, care stau umiți în fața chipului său sufletelesc („cine ești tu?“), fără îndoială că, mare și luminoasă, în perspectiva pe care ei o au în față, văd Crucea de pe Golgota.

Azi, această Cruce chiamă spre ea cu o putere care are în sine leacul desna-dejdei în care ne purtăm zilele.

Aici stă taina succesului acestei piese.

D U Ș M A N C A

Teatrul Ventura

Marele Antoine, întemeietorul „Teatrului Liber“, care a revoluționat întreaga viață teatrală franceză, a transmis fiului său dragostea de scenă și chiar talentul său. Scriind piesa „Dușmanca“ (L'ennemie), André — Paul Antoine s'a arătat și el un original, un creator de gen teatral, poate.

Ce este această piesă? O satiră sau o dramă? Se poate interpreta în ambele feluri, mai ideal însă se poate considera ca o sinteză a celor două genuri.

În ajunul zilei morților, două cadavre — în scenă, vii — ies din mormintele lor și aprinzând câte-o țigară încep să povestească. Sunt înbrăcate omeneste și prin urmare vorbesc ca niște oameni. Cel mai tânăr dintre morți povestește că s'a înpușcat din cauza unei fete pe care o iubea fanatic, dar care n'a voit să-l urmeze, fiindcă nu putea să-i cumpere casa, blana și trăsura cari erau adevăratul ei țel în viață. Din povestirea lui, al doilea mort înțelege că această fată e fosta lui nevastă cu care s'a însurat la trei luni după sinuciderea

tovarășului său de cimitir. Căsătoria lor a fost un efect al legii de cerere și ofertă. A luat fata, dându-i în schimb, casa, blana și trăsura. Plictisită de bărbatul ei însă, a început să schimbe amanții până când, într'o zi, s'a hotărât să plece din casă. În discuția dintre amant și bărbat, acesta din urmă e fericit să-și cedeze nevasta pentru liniștea vieții. Ea pleacă, dar în urma unei manevre a amantului se reîntoarce. La vederea ei, bărbatul are o sincopă și moare.

Terminând această discuțiune, cei doi morți se întreabă ce-o fi făcând amantul. Răspunsul le-a venit din adâncul unui mormânt în care odihnea acesta. Ieșind și el afară le-a povestit cum din cauza exceselor și a unei vieți destrăbălate dusă cu amanta lui, mereu nemulțumită, a murit în cele din urmă deoarece nu l'a lăsat să se îngrijască.

Se face ziua. Cei trei morți își iau rămas bun și se reîntorc în groapă. Unul murise din iubire, altul din mizeriile ce le îndurase și al treilea din cauza vieții de voluptate ce i-o impunea amanta. Toți erau victimele aceleiași femei, victimele unei dușmance comune.

„Dușmanca“ este desigur o satiră la adresa acelor femei imposibile cari trăesc prin forța simțurilor, sentimentalismul și înțelegerea neexistând la ele decât la comanda sensualității. Este însă și o dramă, în nenorocirea pe care o îndură victimele ei.

Trei bărbați, trei vârste diferite, trei temperamente, toate trei sunt victimele aceleiași femei, suverană peste defectele și calitățile lor, nu atât poate din cauza firei ei vițioase cât mai ales din slăbiciunea celor pe care i-a ucis.

E o lucrare originală atât din punct de vedere al construcției, cât și din punct de vedere al ideii ce tratează. E interesantă prin noutatea ei.

AURA BUZESCU

Aura Buzescu reprezintă în teatrul românesc, acea putere de artă care duce sufletul dramei în sufletul spectatorului; care înlătură artificiile ca instrument de interpretare și care, prin talent, dispensează, se sfârșește, pentru a reinvia în ceea ce a voit autorul.

E definiția actorului mare. Punând la contribuție ingeniu, inima, glasul și lacrimile ei, drama jucată de Aura Buzescu se conturează ca ceva masiv ca un bolid al suferinței, pentru că instinctul ei artistic nu o lasă să se avânte cu tot entuziasmul și cu toată viața decât în roluri de durere. În ele, Aura Buzescu e mare. E neimitabilă poate.

Vibrând cu toată ființa atunci când accentele mari vibrează în dramă, lacrimile care luminează nu sunt ale ei, căci Aura Buzescu nu este o interpretă ci este eroina însăși. Sunt lacrimile eroinei.

Aura Buzescu e o figură de mare presigiu a teatrului românesc.

PARDON MADAME...

(Teatrul Regina Maria)

Această piesă mai mult decât o satiră — deoarece în ea se încearcă o ironizare a oamenilor politici — este o comedie, plină de accente vesele, oferind un spectacol odihnitor, reconfortant. Este ceea ce publicul gustă în ziua de astăzi, o comedie care nu trudește mintea des- tinzând cu ușurință nervii.

Subiectul e luat din viața oamenilor politici a căror ascensiune de cele mai multe ori este determinată de lucruri ce frizează o oarecare imoralitate. În „Pardon Madame“ cei doi autori, Coolus și Rivoire, forțează această notă, ridiculizând exagerat ridicarea unui om politic până la rangul culminant de Președinte de republică.

Tournal, un om politic, un ministru chiar, face lucruri nepermise în biroul lui de om de stat. Șeful său de cabinet nu este decât mijlocitorul afacerilor lui de dragoste. Într'o bună zi însă, Tournal își prinde iubita cu șeful de cabinet pe care-l concediază. Locul vacant îl ocupă printr'o întâmplare oarecare Maurice Cervières, un om de o capacitate deosebită, care mai are și calitatea de a iubi pe nevasta lui Tournal. De aci înainte toată puterea de muncă și toată inteligența noului șef de cabinet vor face gloria patronului său până'n ziua când acesta va ocupa fotoliul Președintelui de republică. Maurice Cervières, este însă nenorocit deoarece hotărârea pe care o luase de acord cu nevasta lui Tournal, că ea să divorțeze de acesta pentru a se căsători cu el, nu mai poate rămâne în picioare. Divorțul unui Președinte de Republică ar produce un scandal enorm, și iată cum acela ce a determinat ascensiunea rivalului său numai din dragoste pentru nevasta lui, rămâne fără de răsplată.

Din toată desfășurarea piesei se desprinde o ironie fină, specific franțuzească, la adresa incapacității multora dintre oamenii politici. Se desprind însă și accente de duioșie. Sacrificiul lui Maurice care-și pune toate calitățile în slujba lui Tournal numai pentru a rămâne lângă nevasta lui, desinteresarea acestui Maurice de tot ce ar fi putut să-i facă o carieră strălucită, iubirea lui curată alături de iubirea lui Yvonne, o femeie distinsă care se simte nenorocită lângă un om incapabil și afe-meiat cum e bărbatul ei, precum și sufletul ales al dactilografei Germaine, un personaj episodic care păstrează cu sfințenie amintirea iubirei de demult d'între ea și Maurice, toate acestea contribuiesc la desă-vârșirea unui spectacol de contrast, în care ridicolul apare formidabil alături de duios.

Piesa aceasta, în care poezia lui Rivoire se întovărășește de minune cu satira lui Coolus, are două merite. Întâi veselia și omenescul din ea, cari sunt pe înțelesul și nevoia tuturilor, apoi poezia și satira ei, această combinație meșteșugită de către autori, care este o necesitate a timpului.

E un spectacol pentru toată lumea. Și pentru copii și pentru bătrâni, și pentru oamenii politici și pentru victimele lor

V I T R I N A

CĂRȚI VECHI DESPRE ȚARA NOASTRA

Istoria războaielor purtate cu Turcii de infricoșetorul Ioan-Vodă, rămas cu porecla «cel cumplit» domnul de origine armeană, dar cu suflet românesc, nefericitul viteaz trădat de părcălabul Ieremia, ucis apoi mișelește, cu trupul sfărțecat de patru cămile, cu oasele și sângele împărțite de păgânii care credeau că își vor însuși, în acest chip, neasemuitele lui virtuți, minunata lui istorie a scris-o, întâi, *Bartolomeu Paprocki*, în limba polonă și a publicat-o, în 1575, la Cracovia. Această carte, ca multe altele, nu a ajuns până la noi; la 1576, ea fu tradusă în limba germană într'o ediție care a devenit, și ea, de negăsit astăzi. Din fericire, cavalerul polon *Leonard Gorecki* a prelucrat scrierea lui *Paprocki* în latinește adăugându-i și istoria aventurierului polon *Lasicki* despre expedițiunea Polonilor în Moldova, cu Bogdan, fiul lui Lăpușneanu, publicând-o în cunoscuta officină a lui *Andreas Wechelius*, în orașul Frankfurt, la 1578.

Această edițiune, al cărei frontispiciu îl facsimilăm aci, după exemplarul nostru, este un mic octav de 156 pagine numerotate, având frumoase ornamente tipografice și majuscule ornate, caracteristice îngrijitelor producțiuni ale officinei germane în care s'a tipărit.

Este o carte rară și prețioasă, fiind singura mărturie contemporană, veridică deci, asupra acestei frământate epoci din istoria Valahiei în secolul al XVI-lea.

Există și o versiune germană a acestei cărți, din acelaș an, făcută de *Nicolae Honiger*, ediție însoțită de o hartă xilografică a Valahiei, fără importanță cartografică însă și care pare a fi luată după o ediție

LEONHARDI GORECII,
Equitis Poloni,
Descriptio belli Iuoniae,
Vouiodae Valachiae, quod
anno M D L X X I I I I, cum
Selymo II, Turcarum imperatore,
gessit.

HVIC ACCESSIT

Io. Lasicki historia de ingressu Polonorum
in Valachiam cum Bogdano, & caede
Turcarum.

FRANCOFVRTI,
Apud Andream Wechelium.

A. M D LXXVIII.

primitivă a celebrei cosmografii a lui *Sebastian Münster*.

Edițiunile colectanee ale lui *Pistorius*, din 1582 și *Guagninus* din 1584 conțin aceste relațiuni latinești ale lui *Gorecki* și *Lasicki*.

Cronicarii *Urechie* și *Nicolae Costin* s'au folosit de ele în cronicile lor, luându-le însă din cronica polonă a lui *Martin Biel-ski* unde ele se aflau intercalate. Există și edițiuni poloneze aparținând sec. XIX-lea; o traducere românească corectă, însoțită de textul latin, a făcut-o Papiu Iliarian, publicând-o în tomul III din vestitul său tesaur „Tesaur de monumente Istorice”. *Hasdeu* a folosit mult opera lui *Gorecki* în scrierea sa „Ionu-Vodă cellu Cumplitu” iar istoriografii noștri moderni o citează ca pe cel mai sigur izvor, în cercetările lor asupra acestei epoci.

A. Pomesu Gilly

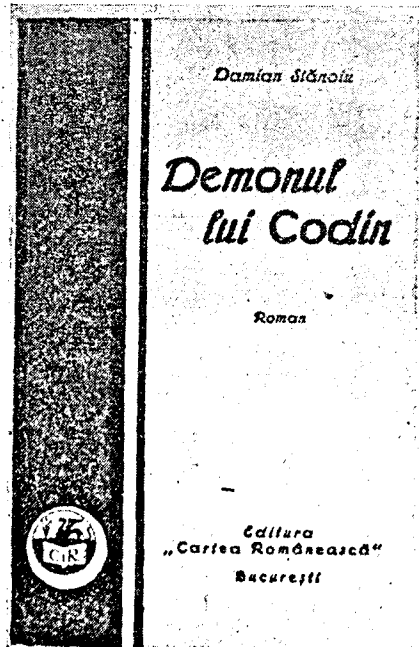
CĂRȚI ȘI REVISTE

DEMONUL LUI CODIN

Roman de Damian Stănoiu

Am subliniat printre primii și cu toată înțelegerea debutul d-lui Damian Stănoiu: îndrăzneala de a divulga necruțător unele racle ale tagmei monahale și ale culiselor vieței bisericești în genere, adunând prin aceasta peisagiului literar tipuri dintr'o lume care în bună parte îi lipsea, spiritul incisiv de observație și umorul său natural, au fost calități care au cucerit și impus inițial. Lor se mai adăoga și faptul, nelipsit de un anume romantism, că autorul, el însuși călugăr și trădând dintr'odată un proces de definire literară deja atent dezbătut, venea să afirme dela prima lui carte, „*Călugări și Ispite*”, o maturitate proprie ndeobște unui scriitor, numai după o laborioasă și mai îndelungă ucenicie în ale literaturii.

Cele două romane următoare, *Necazurile Părintelui Ghedeon* și „*Duhovnicul Măicilor*”, apărute fiecare la interval de un an și păstrând întreg darul, fără indoială nativ, de humor și observație al d-lui Damian Stănoiu, au precizat însă și câteva insuficiențe, presupuse la început remediabile prin evoluția de mai târziu a scriitorului: mai întâi imposibilitatea de organizare

amplă a materialului cărților pe armătura dificilă a romanului și, apoi, absența unui mai atent control formal.

Dacă prima putea fi amănată, cu toată persistența d-lui Damian Stănoiu de a-și subintitula volumele „romane”, cea de a doua devenea alarmantă iar noi i-am reproșat-o autorului cu prilejul fiecărei lucrări, nesfiindu-ne nici să-i arătăm temerea că, vinovată în primul rând pentru ea, era tocmai această grabă a sa de a fi negreșit prezent anual în librărie cu o carte nouă. Deși exemplul atâtor înaintași îi stătea la îndemână: iată, bunăoară, pe cealaltă cinstită față bisericească a literaturii românești, Gala Galaction, care își publică primul său roman, „*Roxana*”, după o pregătire epică mai mare decât douăzeci de ani; și ca el dd. Arghezi, Cocea, Goga și încă alții.

Căci o carte pe an, necum un roman, este prea mult pentru un scriitor care începe.

Excesiva fecunditate mână totdeauna la lucrări în care materialul se va repeta și va tinde inevitabil la un nivel literar din ce în ce mai redus, deci la o prematură sleire a izvoarelor. De aceia am deschis, cu o firească teamă, romanul d-lui Damian Stănoiu, decurând apărut la „Cartea Românească...”

„Demonul lui Codin“ este o carte slabă, cu tot efortul autorului care, simțind primejdia unei repetări, a renunțat la mediul monahal, speculând în volumele anterioare, fixându-se asupra unui tip din viața de toate zilele: Codin, fiu de țaran, inadaptabil realității prin temperamentul lui de visător; un fel de Neculăiță Minciună, dar văzut și situat incomparabil mai realist. Și aci este, desigur, întâia greșală a d-lui Damian Stănoiu: tratarea cu mijloace exclusiv realiste a unui motiv care cerea, dimpotrivă, multă umbră, finețe psihologică și poezie.

Unghiul sub care autorul „Demonului lui Codin“, și-a considerat eroul i-a frânt acestuia cu totul aripile visului, schimbând-l într-o simplă haimana care reacționează și rezolvă vulgar toate revoltele și ciocnirile dintre sine și viață. Bunăoară:

„Diavolul să fi urzit lumea și tot nu și-ar bate astfel joc de ea. Aci, Codin, amărat și revoltat, țârcăi printre dinți o lulea de scuișpal care, nebinevoind să se fărâmițeze, se întoarse întreg și-l plesni drept în ochi.“

Sau:

„Află însă că e belaliu la vânzare (iaurtul), căci lasă mult zer și iaurgiul nu ese la socoteală decât înșelând pe cumpărător. Codin scuișpal nemulțumit printre dinți și intră în vorbă cu un bragagiu turc. Ii plăceau și braga și acadetele și sugiul de nuci. I-se spusese însă că o astfel de marfă n'are căutare decât strigată și vândută de un turc sădea. Ar putea fi primit să lucreze la „prăvălie“, dar bragagiul îl preveni că turcii practică anumite obiceiuri, de care el, băiat tânăr și frumos, n'ar scăpa.“

Codin scuișpal și fugi.“

Nu am citat aceste rânduri cu gândul vreunei răutăți, ci pentru a pune într'adevăr în relief calitatea artistică și modul de repostă, al lui Codin, visătorul, fața de neegalitățile și injustițiile vieții. De pildă, la pagina 96:

„Se întoarse în oraș jără, voe-bună. Privi din nou portul, cu alți ochi și cu alte gânduri și iarăși scuișpal printre dinți. Intră în grădina publică și după ce muștră pe edilii orașului că au făcut statuia strămoșului Traian jumătate verde, jumătate albă, scuișpal din nou printre dinți.“

Iar opt rânduri mai jos:

„Simțind încâlceală în cap (Codin), stropși din nou printre dinți și-și căută un loc să se culce.“

La pagina 108:

„Codin scuișpal printre dinți și-și plimbă ochii între urmele „Tabulei Traiane“, de pe malul sârbesc, și grănicerii cu panaș ce se plimbau pe șoseaua din stânga. Apoi stropși din nou printre dinți...“

Sau:

„Scuișpal zdravăn printre dinți și părâsi coverta“ (pg. 113)

Sau:

„Dupăce văzu minunția de pod, așa cum se vede pe o noapte cu o jumătate de lună, Codin scuișpal printre dinți.“ (pg. 117)

Sau, la 118:

„Dupăce colindă preț de două ceasuri prin acest amestec babilonic, Codin scuișpal printre dinți“,

pentruca, nouă rânduri mai jos, din nou

„Codin țârcăi printre dinți...“

Și tot astfel la paginile 120, 126, 146, 148, 229, 251, 256, 275, etc; romanul întreg riscând să devină în acest chip un imens salivar pentru această abundentă și nepo-

tolită manifestare de dispreț plebeu a lui Codin (cum spune poetul: «pe toate rândulala lumii asta»!).

Din carte nu lipsesc, deasemeni, nici cacofoniile («auzise el că cu câțiva» sau «adânc ca»), nici stridențele de vocabular («răscăcrau», «zgâtau ochii»), ori vulgarități în genul acesta:

„Și nu rostea nici o frază jără obișnuita-i injurătură de părțile intime ale mamei!“

Sau:

„Mare neghiob mai sunt și eu! — își zise Codin, aruncând pălăria cât colo. Apoi îmbărbătat de dreptatea celor ce reflectase, se ridică repede, hotărât să caute pe la vreun restaurant un loc de picolo, după care, firește, va ajunge chelner, apoi țal... Dar pălăria căzuse pe-o murdărie de câine, așa că până s'o curețe cu iarbă și cu frunze, i-se mai răci o leacă entuziasmul...“

Ori, în tine, comparații ca următoarea:

„Marea... e mare cât e ea însăși! Și largă cât văzduhul, adâncă ca neantul vicleană ca o vulpe și lașă ca o vacă“ — Etc, etc...

Am subliniat inadins toate acestea, prea multe poate pentru o simplă recenzie, renunțând chiar la a discuta lipsa de invenție epică a romanului, a cărui întreagă anecdotică se reduce mai mult la descrierea peregrinării geografice ale lui Codin — numai din dorința sinceră de a semnala talentului real al D-lui Damian Stănoiu, pericolul său drum actual...
*
Al. Bd.

Numărul de sărbători al ziarului „VreMEA“.

DRUMUL SPRE STELE Poezii de Adrian Maniu

De „Lângă Pământ“, unde poposise, coborât o vreme, Adrian Maniu s'a răvnit din nou în cer. „Drumul înapoi spre Stele“, sbor plin de tristeți și întoarceri, și-a lăsat dăra-i de poezie, când inorată, când senină, în sufletul veșnicului drumeț. Căci nici pământul, nici cerul nu sânt poezia, ci drumul chinuit dintre ele și dorul de negăsită frumusețe care îl

urmărește până în stelele unde se refugiază.

Dintre actualii făuritori de versuri românești Adrian Maniu este necontestat cel mai poet. Poezia lui e plămădită din intuiții adânci și știință migăloasă, cu amărăciuni de oracol și viclenii de destin. Dar mai ales bătrânul pământ românesc și-a găsit în el tălcuitorul autentic și tulburător. Culcat pe gorganele doidora de comori el ascultă zurutul aurului tăinuit printre oasele scite și cântă oroarea sacră a vâpailor pălpătoare de-asupra mortimintelor regești:

Subt cocoșa de pietre care frânge plugul,
In măgura înaltă de lângă cetăți de altădată,
Doarme regele pribeag pe care l'a mistuit
(rugul.

Aici i-au fost îngropate și odoarele de
(aramă curată,

Și caii cu hamuri în mărgelile și femelle
(cu ochi de noapte

Și blidele de grăunțe și burdufele negrului
(vin,

Și săgeți de cremene și cupele cu miere și
(lapte

Folositoare în lume a de subt rădăcini de
(pelin...)

La descântecul de supremă artă al lui A. Maniu, șerpilii versurilor, când mlădioși când hieratici, se înalță scripitori și joacă jocul sfânt cu nestimatele rimelor în gură.

În volumul „Drumul spre Stele“ ni se dăruiește din nou rara poemă Salomea, în care geniul poetului s'a realizat, tumultos, într-o vreme când poezia îndrăznea mai mult ca azi. Poema ne poartă ca un vârtej, printre ascuțiri de sabie fără să le atingă, trupu-i de poezie brună, desgolit și mândru de frumuseți biruitoare.

Noul volum întregeste fericit chipul literar al celui ce ne-a dat de curând tulburătoarea carte „Jupânul care făcea aur“, purceasă parcă din geniul misterios al unui Edgar Poe.

F I Ș A C Ă R Ţ I I

Jean Bart. Pe drumuri de apă. Biblioteca pentru toți Nr. 1266, Lei 7 Pag 94. O mică antologie alcătuită din patru bucăți luate din volumele anterioare ale scriitorului. Regăsim același stil limpede și aceiași povestire simplă și atrăgătoare, pe care i-o cunoaștem de mult d-lui Jean Bart.

Dr. I. Al. Ștefanovici-Svensk. Limba engleză în lumina lingvisticii moderne. Cluj. Tip. „Editura de ziare“ 1929, Pag. 68. Lei 50.

Coprinde următoarele trei capitole: 1) insuficiența învățământului limbei engleze, 2) ortografia istorice, pseudo și quasi-fonetică și 3) ortografia și accent.

C. Manolache. Icoșifa Zorinei, Poveste pentru copii ilustrată de A. Murnu. Ed. „Adevărul“ București. 50 lei 60 pag.

O interesantă și atrăgătoare poveste pentru copii și tineret, în care povestitorul utilizează, folklorul și misterul creștin.

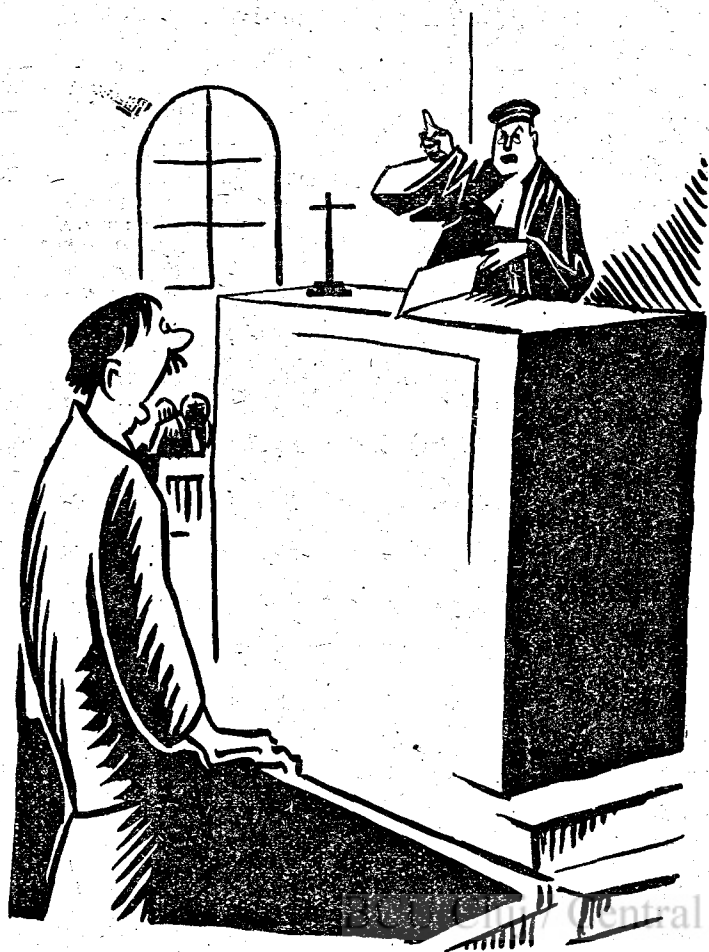
George Acșinteanu: Piatra Neagră Tip. Copuzeanu, 1930, prețul 65 lei 118 pag.

O poveste în șapte capitole cu perspective de roman; povestea vieții unui om în epoca lui de afirmare; o spovedanie sinceră de par'că ar fi o autobiografie. Autorul ne-o prezintă astfel, în manșetă:

„Sapte închipuiri cioplite din fantastic și real într-o povestire trăită cu patimi și tristeți omenești“.

1) În această rubrică vom trece într-o succintă privire, toate volumele ce ni se vor trimite de către autori sau editori. Asupra unora din ele, vom reveni în recenzii dezvoltate.

H
U
M
O
R

SECRET PROFESIONAL

— „Spune drept cum ai săvârșit faptul?“
— „Nu pot... E secret profesional.“

— „E un scriitor celebru.“
— „Da? Cum il chiamă?“
— „A, asta nu știu...“

POLIȚIA ȘTIINȚIFICĂ: — „O fi sinucidere?!“

Anul I (XXVII)
No. 2
11 Ianuarie 1931

Redacția: „Universul“
— București —

DUMINICA UNIVERSULUI

REVISTA ILUSTRATA — APARE SAPTAMANAL
PRIN INGRIJIREA D-LOR:

AL. LASCAROV-MOLDOVANU, GH. D. MUGUR, AL. P. NECȘEȘTI,
V. VOICULESCU.

Un număr: 6 lei
Abonament anual:
300 lei

Administrația:
„Universul“. — București